

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2020-09-16
Stockholm

Mål nr
M 8650-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-07-12 i mål nr M 1431-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljönämnden i Helsingborgs stad

Motpart

H.A.

SAKEN

Miljösanktionsavgift

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljönämnden i Helsingborgs stads beslut den 1 mars 2019, dnr 2019-486, om miljösanktionsavgift på 10 000 kr.

Dok.Id 1609066

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Miljönämnden i Helsingborgs stad genomförde tillsammans med andra myndigheter oanmälda inspektioner i två lokaler i Helsingborg den 8 februari 2019. Inspektionen inleddes på Södergatan 73 och fortsatts sedan på Nedre Långvinkelsgatan 61. Vid båda inspektionerna deltog två inspektörer från nämnden samt H.A.. Dryckesbehållare som inte ingår i ett godkänt retursystem påträffades och nämnden bedömde att dessa salufördes eller överläts i lokalerna. Efter inspektionerna beslutade nämnden att ta ut miljöstraffavgift av H.A. överklagade besluten till mark- och miljödomstolen, som upphävde besluten. Nu har nämnden överklagat dessa beslut till Mark- och miljööverdomstolen. I detta mål handläggs den påstådda överträdelsen på Södergatan 73 och i domstolens mål nr M 8649-19 handläggs den påstådda överträdelsen på Nedre Långvinkelsgatan 61. Dom meddelas i båda målen idag.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljönämnden i Helsingborgs stad har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska fastställa miljönämndens beslut om miljöstraffavgift på 10 000 kr.

H.A. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har vidhållit det den anfört tidigare och i huvudsak lagt till följande:

Nämnden upprättade inte någon särskild inspektionsrapport utan valde att detaljerat beskriva inspektionen i beslutet om miljöstraffavgift. Innan beslutet meddelades kommunicerades ett förslag till beslut med H.A.. Vid inspektionen deltog H.A. personligen och en inspektionsrapport skulle enbart utgöra ett protokoll med uppgifter han redan kände till samt göra handläggningen långsammare. Det tillkom inga uppgifter efter inspektionen som behövde dokumenteras, utan direkt efter

nämndens genomgång av uppgifterna från inspektionen stod det klart att en överträdelse ägt rum.

H.A. har varken i samband med inspektionen, kommunikeringen eller till mark- och miljödomstolen invänt mot att det fanns dryckesbehållare som inte ingick i ett godkänt retursystem eller det antal som nämnden noterade. Vid inspektionstillfället den 8 februari 2019 påträffades H.A. på ovanvåningen, i vattenpipskaféet, sittandes vid sin dator; en plats där han vid ett flertal inspektioner har påträffats. Det finns fotografier från inspektionen och ett urval av dessa har getts in till Mark- och miljööverdomstolen. Bland annat finns tre fotografier som är tagna i källaren den 8 februari 2019.

H.A. har på ett systematiskt sätt, i ett stort antal tillsynsärenden, gjort gällande att han inte är verksamhetsutövare för föreningarna Friends, Vattenpipa eller VIP Vattenpipa på adresserna Södergatan 73 och Nedre Långvinkelsgatan 61 i Helsingborg. Enligt nämndens sammanställning i ett annat ärende om utdömmande av vite, som är baserad på H.A.s egna inlagor, skulle han vid inspektionstillfället den 8 februari 2019 ha varit kassör i föreningen Vattenpipa på Södergatan 73, vilket inte överensstämmer med hans nu lämnade yttrande.

Den ansvariga som H.A. ofta hänvisar till, M.A., har aldrig varit närvarande vid någon inspektion. Det finns vidare enbart en folkbokförd person med detta efternamn inom Helsingborgs kommun, och denna person heter varken Mohamed eller något liknande i förnamn. Det LMA-nummer H.A. har angivit till polismyndigheten har kontrollerats och det finns ingen person med detta LMA-nummer. Nämnden har därför inte kunnat lokalisera M.A. för att kommunicera H.A.s påståenden med honom. Utöver H.A. uppehöll sig vid inspektionen ett fåtal andra personer i lokalerna. Polisen kontrollerade identiteten på samtliga. Ingen av dem var M.A. och ingen av dem hänvisade till honom.

H.A. har uppgett att han endast bedriver studiecirklar i källaren, men detta påstående är en konstruktion från H.A.s sida med syfte att slippa ansvar. Det

framgick vid inspektionen och av de fotografier som togs vid detta tillfälle att det inte fanns förutsättningar att bedriva studiecirkel där. Det lilla utrymmet var belamrat med ovidkommande föremål. Lukten av förruttelse var plågsam och källardörren var blockerad med sopor och dryckesförpackningar.

Nämnden har riktat sitt beslut om miljöstraffavgift till H.A. personligen, varför skatteuppgifter för föreningarna Vattenpipa och Friends är irrelevanta i detta ärende.

Den lapp som fanns på en kyl som H.A. hänvisar till fanns inte på Södergatan 73, utan på Nedre Långvinkelsgatan 61.

H.A. har vidhållit det han anfört tidigare och i huvudsak lagt till följande:

Han har bedrivit studiecirkel i källaren och där såldes inget. Deltagarna kom in och ut till källaren från en separat dörr och han vet inget om vad som har hänt där uppe. När nämnden var på besök i källaren drev han inte längre studiecirkel i källaren, utan hade avslutat alla aktiviteter i lokalen den 1 januari 2019. Föreningen Vattenpipa är ansvarig för verksamheten i lokalen som sker i slutet sällskap. Detta framgår tydligt i lokalen och av alla dokument.

Medlemmarna i föreningen förvarar drycker i lokalen och dricker dessa när de vill. Deras namn står på kylan och på förpackningarna. Att H.A. är kassör eller medlem i föreningen Vattenpipa betyder inte att han säljer drycker. Han vet inte om nämnden fotograferat eller inte, men nämnden har säkert skrivit fel på antalet dryckesförpackningar utan pant.

Skatteverket har bedömt att det inte säljs eller görs någon vinst i föreningarna Friends och Vattenpipa och att dessa föreningar är helt ideella. Det finns stadgar för föreningen Vattenpipa som visar att föreningen är ett slutet sällskap. Det finns ett papper på kylan som visar vilka drycker som tillhör vilka personer.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om det har funnits förutsättningar funnits för nämnden att ålägga H.A. den beslutade miljöstraffavgiften.

Utgångspunkter för bedömningen

En miljöstraffavgift har en straffrättslig karaktär och allmänna straffrättsliga principer bör därför gälla i fråga om vem som har bevisbördan för att en överträdelse har ägt rum (se bl.a. rättsfallet MÖD 2015:34). Detta innebär att det är tillsynsmyndighetens sak att bemöta och där det är möjligt motbevisa de invändningar som verksamhetsutövaren reser i syfte att undgå ansvar. I fråga om beviskravet har Mark- och miljööverdomstolen i flera avgöranden angett att tillsynsmyndigheten ska visa att det har funnits förutsättningar att besluta om miljöstraffavgift (se bl.a. rättsfallet MÖD 2003:34).

Antalet omärkta dryckesbehållare på Södergatan 73

Det framgår av handlingarna i målet att nämnden vid sin inspektion i lokalen på Södergatan 73 påträffade 733 stycken dryckesbehållare med konsumtionsfärdig dryck som nämnden bedömt inte ingått i ett godkänt retursystem i enlighet med 8 § förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar. Fotografier av några av dryckesbehållarna visar att dessa inte är märkta med uppgift om att de ingår i ett sådant godkänt retursystem. Två inspektörer från nämnden var närvarande vid inspektionen, liksom H.A.. Mark- och miljööverdomstolen har ingen anledning att ifrågasätta att inspektörerna uppgett antalet omärkta dryckesförpackningar rätt. H.A. har vidare inte invänt mot att de påträffade dryckesbehållarna inte ingår i ett godkänt retursystem, eller att dessa är omärkta. Det står således klart genom underlaget i målet att de 733 dryckesbehållare med konsumtionsfärdig dryck som påträffats i lokalen på Södergatan 73 inte ingår i ett godkänt retursystem eller är märkta med uppgifter om detta.

Försäljning av dryckesbehållare

Frågan i målet är därmed om H.A. yrkesmässigt överlåtit eller salufört dryckesbehållarna i strid med 10 § förordningen om retursystem för plastflaskor och metallburkar.

H.A. har uppgett att dryckerna tillhör medlemmar i föreningen Vattenpipa som förvarar sin dryck i lokalen och att det således inte sker någon försäljning där. Han har vidare anfört att föreningsmedlemmarna skriver upp sin dryck på en lista på kylen. Nämnden har emellertid uppgett att någon sådan lista inte har påträffats i lokalen vid nämndens inspektion där, men att nämnden har noterat den vid ett flertal inspektioner i en lokal på Nedre Långvinkelsgatan 61. Mark- och miljööverdomstolen gör mot denna bakgrund bedömningen att den lista som H.A. åberopat inte stödjer hans förklaring till varför de 733 omärkta dryckesförpackningar funnits i lokalen. Det har i målet inte heller framkommit någon annan omständighet som tyder på att dryckerna är föreningsmedlemmarnas privata egendom.

Av nämndens uppgifter framgår att H.A. vid två tidigare tillfällen i närtid innan det nu överklagade beslutet ålagts miljöstraffavgift för att i denna lokal ha salufört dryckesbehållare med konsumtionsfärdig dryck som inte ingått i ett godkänt retursystem.

Mot bakgrund av den försäljning som tidigare bedrivits i lokalen, det stora antal omärkta dryckesförpackningar som påträffats i lokalen den 8 februari 2019 och att det inte framkommit någon omständighet som stödjer påståendet att dryckerna skulle vara föreningsmedlemmar privata egendom eller någon annan förklaring till det stora antalet påträffade dryckesförpackningar är det enligt Mark- och miljööverdomstolen klarlagt att dessa varit avsedda för försäljning. Vad H.A. i övrigt anfört medför ingen annan bedömning.

Rätt adressat

H.A. har vidare uppgett att det är föreningen Vattenpipa som driver verksamheten i lokalen och att han inte har något ansvar för verksamheten. Han har uppgett att han enbart är medlem i föreningen alternativt dess kassör.

Av uppgifterna i målet framgår att H.A. har startat och varit företrädare för de föreningar, bl.a. Vattenpipa, som han i ett antal olika tillsynsärenden hänvisat till som ansvariga för verksamheterna i lokalerna på Södergatan 73 och Nedre Långvinkelsgatan 61. Den person som han uppgett är ordförande i Vattenpipa har nämnden inte kunnat identifiera eller lokalisera i vare sig detta mål eller något av de andra tillsynsärendena som rör lokalen trots nämndens eftersökningar. Det framgår vidare att H.A. har varit påtagligt involverad i hyresförhållandet för den aktuella lokalen, att han har påträffats i lokalen vid ett flertal inspektioner samt innehar nycklar till lokalen. Mark- och miljööverdomstolen gör bedömningen att omständigheterna i målet sammantaget ger stöd för att H.A. är den som har ett bestämmande inflytande över den verksamhet som bedrivs i lokalen.

Mark- och miljööverdomstolen noterar också att domstolen i ett mål om förbud mot lokalanvändning (dom meddelad 2020-04-23 i mål nr M 5950-19), kommit fram till att H.A. är att anse som verksamhetsutövare för den verksamhet som bedrivits i lokalen på Södergatan 73.

Sammantaget visar utredningen att det är H.A. som är ansvarig för den försäljningen av dryck som pågått i lokalen. Han är således rätt adressat för miljö-sanktionsavgiften.

Jämkning

Det har inte framkommit några omständigheter som enligt 30 kap. 2 § andra stycket miljöbalken kan utgöra skäl att underlåta att ta ut en miljö-sanktionsavgift. Det saknas vidare grund att jämka miljö-sanktionsavgiften till ett lägre belopp.

Avgiftens storlek

För en överträdelse som avser fler än 100 flaskor eller burkar men inte fler än 1 000 flaskor eller burkar ska en avgift betalas med 5 000 kr, se 11 kap. 12 § punkten 2 förordningen (2012:259) om miljö-sanktionsavgifter. Om det är fråga om upprepad överträdelse inom två år från det tidigare beslutet om miljö-sanktionsavgift ska en avgift för den nya överträdelsen tas ut med dubbla det belopp som anges, se 1 kap. 4 §

i samma förordning. Eftersom nämnden vid två tidigare tillfällen under 2018 har beslutat om miljöstraffavgift riktad till H.A. för samma överträdelse finner Mark- och miljööverdomstolen att nämndens beslut att påföra H.A. en miljöstraffavgift om 10 000 kr är riktig.

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska nämndens beslut om straffavgift fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Karin Wistrand, tekniska rådet Mikael Schultz samt hovrättsråden Christina Ericson, referent, och Ulf Wickström.

Föredraganden har varit Julia Nyberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-07-12
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1431-19

PARTER

Klagande
H.A.

Motpart
Miljönämnden i Helsingborgs stad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljönämnden i Helsingborgs stads beslut den 1 mars 2019 i ärende nr 2019-486, se bilaga 1

SAKEN
Miljösanktionsavgift

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen bifaller överklagandet och upphäver Miljönämnden i Helsingborgs stads beslut.

BAKGRUND

Den 1 mars 2019 beslutade Miljönämnden i Helsingborg (nämnden) att ålägga H.A. med enskild firma (741110-2697) med verksamhet på Södergatan 73 i Helsingborg en miljöstraffavgift på 10 000 kronor.

H.A. har nu överklagat nämndens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

H.A. har yrkat att han inte ska åläggas någon miljöstraffavgift. Till stöd för sitt yrkande har han anfört bland annat följande.

Skatteverkets beslut att han driver ett företag på Södergatan 73 är överklagat till domstol, det är därför inte klarlagt att han driver ett företag på adressen. Han har även avregistrerat företaget hos Skatteverket den 15 december 2018. Han säljer inget i aktuell lokal och har inget ansvar för lokalen. Den som driver företaget är en vattenpipaförening med slutet sällskap och han är bara medlem i föreningen. Ordförande på V.I.P. Vattenpipa är inte han utan en annan person

Nämnden har motsatt sig bifall till överklagandet och har anfört bland annat följande.

Nämnden vidhåller att H.A. är rätt adressat för nämndens beslut om miljöstraffavgift. Nämnden har drivit ett antal tillsynsärenden gentemot H.A. samt de föreningar som han är förknippad med, utan att H.A. har vidtagit rättelse. Enligt nämnden saluför han personligen fortfarande drycker i förpackningar som inte ingår i ett godkänt retursystem. På den aktuella adressen Södergatan 73 drivs ett vattenpipscafé. H.A. har i samband med tidigare tillsynsärenden förklarat att caféet drivs genom den ideella föreningen Friends. H.A. var tidigare ordförande för denna förening. Ordförandeskapet har sedermera förts över till hans hustru. I sitt överklagande hänvisar H.A. till den ideella föreningen VIP Vattenpipa (802515-9305),

för vilken en annan person är ordförande enligt H.A.. Föreningen har dock en registrerad utdelningsadress till H.A..

Oaktat de ideella föreningarnas konstruktion är nämndens beslut om miljöskaktionsavgift riktat mot H.A. personligen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av nämndens beslut.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Miljöskaktionsavgifter har en straffrättslig karaktär och straffrättsliga principer bör gälla ifråga om vem som har bevisbördan för att en överträdelse har ägt rum. Det innebär att bevisbördan ligger på tillsynsmyndigheten (se MÖD 2002:58). I fråga om beviskravet har tillsynsmyndigheten att visa att det funnits förutsättningar att besluta om miljöskaktionsavgift (se t.ex. MÖD 2003:34 och MÖD 2015:34).

I nämndens beslut anges att nämnden har gjort en oanmäld inspektion av verksamheten på Södergatan 73 i Helsingborg den 8 februari 2019. Enligt beslutet påträffades då totalt 733 stycken dryckesbehållare till försäljning som inte ingick i ett godkänt retursystem. Utöver nämndens redogörelse för inspektionen i beslutet samt i meddelande till H.A. finns dock inget underlag i målet, i form av t.ex. en inspektionsrapport eller fotografier, till stöd för nämndens uppgifter.

Enligt mark- och miljödomstolen är uppgiften om att dryckesbehållarna påträffats i verksamheten i sig inte tillräcklig för att det ska anses visat att en överträdelse har skett. Då underlag i övrigt saknas har nämnden inte visat att det funnits förutsättningar att besluta om miljöskaktionsavgift. Överklagandet ska därför bifallas och nämndens beslut upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 2 augusti 2019.

Anna Karlsson

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna Svensson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.